

İblis için ilzam, şeytan için ifham ve ehl-i tuğyan için de iskât tabirlerinin hikmeti nedir? Ayrıca; iblisi, şeytandan ayırmanın bir sebebi var mıdır?

“Hüccet-ül Kur'an Aleşşeytan ve Hizbihî... İblisi ilzam, şeytanı ifham, ehl-i tuğyanı iskât eden «Birinci Mebhas:» bitarâfâne muhakeme içinde şeytanın müdhiş bir desisesini kat'î bir surette reddeden bir vakıadır. O vakıanın mücmel bir kısmını on sene evvel lemaât'ta yazmıştım.”(1)

Üstat Hazretleri bir soruya verdiği cevapta, şeytanın kalbinde marifet olmadığını beyan eder. Böyle olunca onun ikna olması söz konusu değildir, ancak ilzam edilebilir, yani susturulur, itiraz edemez hale getirilir. Bu sebeple burada "**ilzam**" kelimesi kullanılmıştır.

"**ifham**", bildirmek, anlatmak, anlayışına uygun hale getirmek, anlamasını kolaylaştırmak gibi manalar taşır. Burada büyük şeytan dışındaki diğer cinnilere aklî deliller sunulmuş ve bu sebeple "**ifham**" kelimesi kullanılmış olabilir.

İsyan yolunda gitmekle azgınlaşmış, söz dinlemez hale gelmiş tuğyan ehli insanlar ise, bu deliller karşısında alçalır, mağlup düşer, perişan olurlar. "**Susturma**" manasına gelen "**iskât**" kelimesi bunun için tercih edilmiştir.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Birinci Mebhas.](#)